

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی

داوود کشاورز¹، سیدعلی محمد موسوی² و محمدرضا جلالی³

¹کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی دانشگاه بین‌المللی امام‌خمينی keshavarzdavoud@yahoo.com

^{2,3}استاديار گروه روان‌شناسی دانشگاه بین‌المللی امام‌خمينی

تاریخ پذیرش: 92/12/17

تاریخ دریافت: 92/10/25

چکیده: هدف پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی‌های شخصیتی بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین‌المللی امام‌خمينی (ره) قزوین اجرا شد. 280 نفر دانشجوی ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی (130 نفر ایرانی، 80 نفر افغانستانی، 40 نفر سوری و 30 نفر یمنی) با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و پرسش‌نامه NEO-FFI (فرم کوتاه تجدید نظر شده پرسش‌نامه پنج عامل بزرگ شخصیت) را کامل کردند. به منظور تعیین تفاوت‌های کلی بین گروه‌های تحقیق از آزمون تحلیل واریانس یک راهه و برای مقایسه تعیین دقیق میانگین تفاوت‌های موجود بین هر یک از گروه‌ها با دیگر از گروه‌های تحقیق، از آزمون تعقیبی توکی استفاده شد. یافته‌ها نشان داد در عوامل شخصیتی روان‌رنجورخویی بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معناداری وجود دارد، بدین معنی که دانشجویان ورزشکار ایرانی نمرات کمتری در عامل شخصیتی روان‌رنجورخویی نسبت به دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی کسب کردند، و همچنین بین عوامل شخصیتی وظیفه‌شناسی بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معناداری وجود دارد، اما بین هیچ یک از گروه‌های تحقیق، در عوامل شخصیتی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، و سازگاری تفاوت معناداری وجود ندارد. **واژگان کلیدی:** شخصیت، پنج عامل بزرگ شخصیتی، ورزشکاران ایرانی، ورزشکاران غیر ایرانی.

A Comparison of Personality Traits among Athletic Iranian and Non Iranian Students of Imam Khomeini University

D. Keshavarz¹, A.M. Mousavi² and M.R. Jalali³

¹M.Sc of psychology of Imam Khomeini Uni.

^{2,3}Assistant professors of psychology of Imam Khomeini Uni.

Abstract: The present study was conducted with the aim of comparing personality traits among athletic Iranian and non-Iranian students studying at Imam Khomeini International University, Qazvin. 280 athletic Iranian and non-Iranian students (130 Iranians, 40 Syrians, 80 Afghans, and 30 Yemenis) were picked using Stratified Random Sampling method, and they completed NEO-FFI (a shortened form of revised big 5 personality traits questionnaire). In order to identify the general differences among research groups, Two-Way Analysis of Variance was used and in order to accurately compare the means of the differences between each group with the other research groups Tukey's Post Hoc Test was employed. Findings showed that there was a significant difference between athletic Iranian and non-Iranian students in terms of the personality trait of Neuroticism. Furthermore, there was a significant difference between athletic Iranian and Yemeni students in terms of the personality trait of Conscientiousness. However, there was not a significant difference among any of the research groups in terms of other personality traits namely Extraversion, Openness, and Agreeableness.

Keywords: Personality, big 5 personality traits, Iranian athletes, non-Iranian athletes.

1- مقدمه

شخصیت¹ از واژه یونانی پرسونا به معنای نقابی که هنر پیشه‌ها در اجرای نقش به چهره‌ی خود می‌زنند، گرفته شده است [1]. می‌توان آن را الگوهای اختصاصی و متمایز تفکر، هیجان و رفتار دانست که اسلوب شخصی تعامل با محیط فیزیکی و اجتماعی هر شخص را رقم می‌زند [2]. به‌طور کلی، تعریف ویژگی‌های عمومی شخصیت در زندگی روزمره به صفاتی پایدار در طی زمان باز می‌گردد که از موقعیتی به موقعیت دیگر تغییر چندانی نکرده و به ماهیت وجودی فرد اشاره دارد. به‌طور عام، رفتار ما تحت تأثیر ویژگی‌هایی دقیق مورد بررسی قرار می‌گیرند [3]. البته تعاریف بسیاری از شخصیت ارائه شده است که می‌توان به‌طور کلی آنها را به چهار دسته تقسیم کرد؛ الف) تعاریفی که روی فردیت و یگانگی افراد تأکید می‌کنند. در این تعاریف شخصیت شامل خصوصیات است که افراد را از یکدیگر متمایز می‌نماید. ب) تعاریفی که بر ساختارها و سازه‌های درونی و فرضی تأکید می‌ورزند، در این گونه تعاریف، رفتارهای آشکار بخش کمی از تعریف را تشکیل می‌دهد، در این مفهوم شخصیت شامل انتزاعاتی است که از رفتارهای آشکار و مشاهدات رفتاری اخذ شده. ج) تعاریفی که روی تاریخچه زندگی و مراحل رشد تأکید دارند، که در این دیدگاه، شخصیت حاصل رویدادهای درونی و بیرونی است. رویدادهای درونی شامل آمادگی‌های ژنتیکی و بیولوژیکی است و رویدادهای بیرونی، تجربیات اجتماعی و رویدادهای محیطی را در بر می‌گیرد [4]. د) در نهایت در تعاریفی که بر الگوهای رفتار تأکید دارند، فرض می‌شود که شخصیت به‌طور نسبی در طی زمان ثابت مانده و تداوم پیدا می‌کند. این ثبات در الگوهای رفتاری از مکانی به مکان دیگر و از زمانی به زمان دیگر ثابت باقی می‌ماند [5].

در خصوص اثرات مثبت ورزش و فعالیت‌های حرکتی، پژوهش‌های گوناگونی انجام یافته است. این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که ورزش باعث افزایش سلامت روانی، تقویت احساس ارزشمندی، کاهش اضطراب و افسردگی و افزایش قدرت ذهنی می‌شود [6].

با این حال، برخی از افراد به رغم وقوف بر ویژگی‌های مثبت ورزش و توصیه‌های مکرر متخصصان تمایل چندانی به ورزش نشان نمی‌دهند. براین اساس به‌نظر می‌رسد

صرف ترغیب نمی‌تواند افراد را به سوی ورزش سوق دهد و عوامل و محرک دیگری غیر از ترغیب در این امر دخیل هستند. امروزه شخصیت مهم‌ترین متغیری است که برای تمایل به شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تشریح عمل موفقیت‌ها و شکست‌ها در مسابقات ورزشی به آن توجه می‌شود [7]. لازاروس و منات² (1979) شخصیت را به عنوان ساختارها و فرایندهای روان‌شناختی نسبتاً ثابت و اساسی که تجربه انسان را سازمان داده است و اعمال و واکنش‌های شخص نسبت به محیط را شکل می‌دهد، تعریف می‌کنند [8]. فیست و فیست³ (1384) شخصیت را "الگوی نسبتاً پایدار صفات گرایش‌ها یا ویژگی‌هایی که تا اندازه‌ای به رفتار افراد دوام می‌بخشد" می‌دانند [9].

اصطلاح ناهنجاری‌های رفتاری و شخصیتی، موضوع مهمی در جوامع مترقی دنیا محسوب می‌شود، تا خصایص مثبت انسانی، هرچه بیشتر تقویت و خصایص منفی، تضعیف و از بین بروند.

ورزش و فعالیت بدنی یکی از ابزارهای مورد توجه است که تا کنون تأثیرات کم و بیش مثبت آن بر شخصیت به اثبات رسیده است. یکی از پیش فرض‌های مطرح شده در خصوص اثرات سودمند پرداختن به ورزش و فعالیت بدنی، تأثیرات روانی و کمک به تقویت بازدهی ذهنی و سلامت روانی است [10].

به همین دلیل و با توجه به این که شخصیت از دوران کودکی در حال شکل‌گیری است و ورزش باعث بهبود ویژگی‌های شخصیتی می‌شود مدارس می‌توانند با ترویج فعالیت‌های حرکتی و ورزشی نقش بسیار مهمی در بهبود ویژگی‌های شخصیتی در دانش‌آموزان ایفا کنند.

برخی از روان‌شناسان معتقدند ساخت اصلی شخصیت آدمی از طریق پنج صفت کلی، نشان داده می‌شود. براساس این الگو، شخصیت از پنج بعد اصلی تشکیل شده است که عبارتند از روان‌رنجورخویی⁴، برون‌گرایی⁵، گشودگی به تجربه⁶، سازگاری⁷ و وظیفه‌شناسی⁸ [11].

مطالعات متعددی نشان داده‌اند که بین فعالیت بدنی منظم و عامل برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی ارتباط مثبتی وجود دارد، ولی بین فعالیت بدنی منظم و روان‌رنجور خویی ارتباط منفی وجود دارد [۵، ۱۲، ۱۳، ۱۴].

با این حال، برخی از مطالعات نشان می‌دهند که شخصیت افرادی که به‌طور منظم فعالیت بدنی می‌کنند، با

ندارد [11]. دلاور (1385) در پژوهش خود به بررسی ارتباط شخصیت، افسردگی و ورزش پرداخت. برای این منظور از بین جنبه‌های مختلف شخصیت، برون‌گرایی - درون‌گرایی فرد توجه شد که به‌وسیله آزمون شخصیت آیزنگ مورد محاسبه قرار گرفته است. میزان برون‌گرایی - درون‌گرایی و سطح افسردگی دو دسته آزمودنی‌ها ورزشکار و غیر ورزشکار توسط آزمون t استیودنت مورد مقایسه قرار گرفت و مشاهده شد که بین برون‌گرایی - درون‌گرایی دانشجویان پسر ورزشکار و غیر ورزشکار تفاوت معناداری وجود ندارد [16].

اگرچه شخصیت افراد از اوایل زندگی شکل می‌گیرد، ولی بعضی از متخصصین بر این باورند که شخصیت، با تجارب بعدی تغییر می‌کند و اصلاح می‌شود. بنابراین ورزش و فعالیت بدنی مستمر می‌تواند با بهبود بهداشت روانی افراد از طریق تجارب حرکتی در وضعیت‌های متعدد محیطی، می‌تواند در رشد شخصیت افراد مؤثر باشد [22].

چنین به‌نظر می‌رسد که بحث پیرامون این موضوع، ضرورتی اساسی برای ارتقاء سطح بهداشت روانی در جامعه است. به همین دلیل، روان‌شناسان ورزش علاقه زیادی به مقایسه جنبه‌های شخصیتی ورزشکاران نشان می‌دهند. به‌همین دلیل ارتباط نظری صفات شخصیتی با متغیر مهم ورزشی ضروری به‌نظر می‌رسد.

اثرات ورزش و فعالیت بدنی بر خصوصیات و ویژگی‌های شخصیتی افراد همواره مورد توجه و سؤال روان‌شناسان و پژوهشگران ورزشی بوده است. اکثر پژوهش‌ها در روان‌شناسی ورزش به مطالعه ویژگی‌های شخصیت در ورزشکاران و غیر ورزشکاران معطوف بوده است، اما ویژگی‌های شخصیتی در ورزشکاران فرهنگ‌های مختلف نیازمند پژوهش‌های ویژه در متن ورزش است. بنابراین پژوهشگر در صدد بررسی این موضوع است که آیا شخصیت دانشجویان ورزشکار ایرانی از دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی متفاوت است؟

2- روش تحقیق

این تحقیق توصیفی و از نوع علی - مقایسه‌ای¹³ است و به بررسی مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین‌المللی امام‌خیمینی (ره) در سال تحصیلی 92-93 پرداخته است.

1-2- جامعه آماری

شخصیت افرادی که فعالیت بدنی ندارند متفاوت نیست [۱۵،۱۶].

اخیرا فلچر و سارکار⁹ (2013) با دوازده قهرمان المپیک مصاحبه کردند، تا رابطه میان تاب‌آوری روان‌شناختی و پیشرفت‌های ورزشی را مورد بررسی قرار دهند. نتایج نشان داد که عوامل روان‌شناختی متعدد (شخصیت مثبت، انگیزش، اعتماد به نفس، تمرکز و حمایت اجتماعی ادراک شده) بهترین ورزشکاران جهان را از تأثیرات منفی انسانی حمایت می‌کند [17].

مارک آلن و همکاران¹⁰ (2011) الگوی پنج‌عاملی شخصیت و رفتارهای مقابله‌ای در ورزش را بررسی کردند و ویژگی‌های شخصیتی متفاوتی بین ورزشکاران سطح بالا و سطح پایین و بین مردان و زنان ورزشکار و هم‌چنین بین ورزشکاران تیمی و انفرادی مشاهده کردند [18]. مچلیو¹¹ (2003) در پژوهشی که به‌عنوان بررسی ویژگی شخصیت در افرادی که به‌طور منظم به فعالیت بدنی ورزش می‌پردازند به این نتایج رسیدند که بین ورزشکاران و غیر ورزشکاران در عامل‌های برون‌گرایی و روان‌رنجور خوبی تفاوت معناداری وجود دارد. ورزشکاران بیشتر برون‌گرا و کمتر روان‌رنجورتر از غیر ورزشکاران بودند، ولی در عامل‌های سازگاری، وظیفه‌شناسی بودن، گشودگی به تجربه بین ورزشکاران و غیرورزشکاران تفاوت معناداری وجود ندارد. هر چند نمرات ورزشکاران از غیر ورزشکاران در عامل‌های ذکر شده بهتر از غیر ورزشکاران بوده است [19]. بادین، آلیجا، و بلانچ¹² (2011) در پژوهش خود با عنوان ارتباط شخصیت، رضایت از زندگی و ورزش در افرادی که به‌طور مستمر به فعالیت ورزشی می‌پرداختند، به این نتایج رسیدند که بین شخصیت، رضایت از زندگی و ورزش رابطه معناداری وجود دارد [20]. ویلی (2001) در پژوهش خود ابراز داشت، قهرمانان ورزشی در عامل‌های عصبیت و روان‌رنجورخویی دارای ثبات بیشتری از دیگر افراد هستند [21].

فاضل کلخوران (1390) در پژوهشی با هدف مقایسه پنج عامل بزرگ شخصیت بین مردان و زنان ورزشکار را مورد بررسی قرارداد. یافته‌های این پژوهش نشان داد در عوامل شخصیتی روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، توافق و وظیفه‌شناسی بین گروه‌های تحقیق، تفاوت معناداری وجود دارد، اما بین هیچ‌یک از گروه‌های تحقیق، در عامل شخصیتی گشودگی به تجربه تفاوت معناداری وجود

سازگاری، وظیفه‌شناسی، به‌ترتیب 0/85، 0/78، 0/90، 0/83 و گزارش شده است [23].

این پرسش‌نامه را دکتر گروسی فرشی به فارسی ترجمه کرده و سپس روی دانشجویان ایرانی هنجاریابی شده است. در ایران نیز ضریب پایایی به‌دست آمده برای عوامل روان‌رنجورخوبی، برون‌گرایی، گشودگی به‌تجربه، سازگاری و وظیفه‌شناسی به ترتیب 0/83، 0/75، 0/80، 0/79 و 0/79 بوده است [24].

در این تحقیق، برای سنجش پایایی شاخص‌ها و مقدار همبستگی درونی گویه‌هایی که شاخص‌ها را تشکیل می‌دهند، ابتدا 40 پرسش‌نامه، قبل از پرسش‌نامه اصلی، توسط 40 دانشجوی ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی از همان جامعه‌ی آماری مذکور تکمیل شد و با استفاده از آلفای کرونباخ، همبستگی درونی گویه‌هایی که شاخص‌ها را تشکیل می‌دادند، سنجیده شد و پس از اطمینان از پایایی مناسب ابزار، برای گردآوری اطلاعات از آن استفاده شد. مقدار آلفای کرونباخ شاخص‌های روان‌رنجورخوبی، برون‌گرایی، گشودگی به‌تجربه، سازگاری و وظیفه‌شناسی به ترتیب، 0/80، 0/89، 0/88، 0/90 و 0/83، به‌دست آمده است. مقدار آلفای کرونباخ مورد تأیید 0/72 است. از این رو شاخص‌ها و متغیرهای، تحقیق از پایایی لازم برای سنجش برخوردارند.

3- نتایج و بحث

در این بخش، به‌منظور بررسی وضعیت توزیع داده‌های هر کدام از شاخص‌های تحقیق، از آزمون ناپارامتریک کلموگروف- اسمیرنوف استفاده شد. یادآور می‌شود، از این آزمون برای ادعای طبیعی بودن توزیع داده‌های یک متغیر استفاده می‌شود.

در این تحقیق به منظور بررسی وضعیت توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری آزمون بزرگتر از 0/05 بود، استفاده از آزمون‌های پارامتریک مجاز تلقی شد.

جدول 2 معنی‌داری آزمون آنالیز واریانس برای ویژگی‌های روان‌رنجورخوبی و وظیفه‌شناسی و همچنین محل اختلاف در زیرگروه‌ها را نشان می‌دهد.

جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین‌المللی امام‌خمینی (ره) است که در شش دانشکده (علوم اجتماعی، علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم پایه، معماری و شهرسازی و علوم اسلامی) در سال تحصیلی 92-93 مشغول به تحصیل بودند. نمونه انتخاب شده از جامعه‌ای مشتمل بر تعداد 280 نفر دانشجو (130 نفر ایرانی، 80 افغانستانی، 30 یمنی و 40 سوری) بود که در 4 گروه انتخاب شدند. در ابتدا با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی از بین 15 کشور، کشورهای سوریه، افغانستان و یمن به صورت تصادفی و از طریق قرعه کشی انتخاب شدند. سپس ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران این 3 کشور با ورزشکاران ایرانی دانشگاه برای مقایسه و بررسی مدنظر قرار گرفت. در مرحله دوم اسامی ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی را از بخش تربیت بدنی دانشگاه گرفته و از طریق نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده پرسش‌نامه بین این افراد که عضو تیم‌های مختلف ورزشی دانشگاه بودند توزیع و تکمیل شد. سپس داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند.

2-2- ابزار پژوهش

پرسش‌نامه پنج عاملی شخصیت نوع 60 جمله‌ای-NEO PI-R است که برای ارزیابی مختصر و سریع پنج عامل اصلی (بی‌ثباتی هیجانی، برون‌گرایی، بازبودن به تجربه‌ها، توافق، وظیفه‌شناسی طراحی شده است. این آزمون از پنج مجموعه 12 جمله‌ای مربوط به هر یک از شاخص‌ها تشکیل شده است. البته در ابتدا برای هر شاخص زیر مجموعه‌ای رد نظر گرفته نشده بود، اما بعدها برای هر یک از شاخص‌ها یا عوامل زیر مجموعه‌هایی ارائه شد. باید توجه داشت که اعتبار این فرم کوتاه شده به اندازه آزمون اصلی NEO PI-R نیست. این پرسش‌نامه در صدد است تا شخصیت افراد را در پنج عامل (روان‌رنجورخوبی، گشودگی به تجربه، برون‌گرایی، توافق و وظیفه‌شناسی مورد بررسی قرار دهد [23].

3-2- اعتبار و پایایی

اعتبار پرسش‌نامه استاندارد شخصیتی NEO-FFI در تحقیق کاستا و مک‌کری¹⁴ (1992) برای شاخص‌های پنج‌گانه روان‌رنجورخوبی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه،

جدول 1. مقایسه میانگین و انحراف معیار ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی

ویژگی متغیر	ایرانی	افغانی	سوری	یمنی	نتیجه آزمون
روان رنجوری	15/77±4/78	18/54±4/73	20/75±3/9	20/33±2/96	F=18/53 و p=0/000
برون‌گرایی	30/15±5/26	29/71±4/32	28/1±3/43	29/63±2/95	F=2/06 و p=0/105
گشودگی به تجربه	28/48±4/38	27/95±3/23	27/03±4/85	28/7±3/04	F=1/58 و p=0/196
توافق	30/05±5/25	29/36±4/84	30/33±3/72	29/1±3/14	F=0/73 و p=0/535
وظیفه‌شناسی	32/99±5/56	31/31±5/14	30/58±4/34	31/77±3/56	F=3/19 و p=0/024

جدول 2. معنی‌داری آزمون آنالیز واریانس برای ویژگی‌های روان رنجورخویی و وظیفه‌شناسی

زیرگروه‌ها	ورزشکاران ایرانی		ورزشکاران افغانی		ورزشکاران سوری	
	روان رنجوری	وظیفه‌شناسی	روان رنجوری	وظیفه‌شناسی	روان رنجوری	وظیفه‌شناسی
ورزشکاران ایرانی	-	-	-	-	-	-
ورزشکاران افغانی	0/001	0/096	-	-	-	-
ورزشکاران سوری	0/001	0/05	0/055	0/88	-	-
ورزشکاران یمنی	0/001	0/64	0/24	0/98	0/98	0/77

بین ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معنی‌داری وجود دارد، اما بین وظیفه‌شناسی در دانشجویان ایرانی و افغانستانی و سوریه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. در ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، و سازگاری تفاوت معناداری بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی وجود نداشت. نتایج نشان داد که بین ویژگی شخصیتی روان رنجورخویی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. دانشجویان ورزشکار ایرانی نسبت به دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی نمرات کمتری در ویژگی شخصیتی روان رنجورخویی به دست آوردند. این یافته‌ها با پژوهش بیکلر و ویتینگ¹⁵ (2000) هم‌سو و با پژوهش‌های ویلی¹⁶، 2001، 2001، نا هم‌سو است [۲۱، ۲۲، ۲۵]. طبق نظریه‌ی کاستا و مک‌کری (1992) افرادی که نمرات بالا در روان رنجورخویی می‌گیرند، مضطرب، ترسو و مستعد نگرانی و وحشت‌زدگی هستند. این افراد معمولاً در مواردی که امور مطابق با

نتایج آزمون آماری ضریب یک راهه نشان داد که بین عامل روان رنجورخویی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما بین دانشجویان غیر ایرانی تفاوت معنی‌داری دیده نشد. هم‌چنین، بین عامل شخصیتی وظیفه‌شناسی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معناداری دیده شد، اما بین گروه‌های دیگر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. هم‌چنین در عامل‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و سازگاری تفاوت معنی‌داری بین هیچ یک از گروه‌های تحقیق وجود ندارد. چنانچه اشاره شد، هدف پژوهش حاضر بررسی مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین‌المللی امام‌خیمینی (ره) است. به‌طور کلی یافته‌های پژوهش نشان داد که بین ویژگی شخصیت روان رنجورخویی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معناداری وجود دارد، اما بین هیچ یک از دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی در روان رنجورخویی تفاوت معناداری وجود ندارد. هم‌چنین

سارکار، 2013؛ با دی، آلیجا، و بلانچ، 2001؛ محمودی، (1387) فاضل کلخسوران (1390) همسواست [۲۶، ۲۳، ۱۹، ۱۲، ۱۰، ۶]. هم‌چنین با یافته‌های (شکرچی‌زاده و کریمیان¹⁸ 2010)؛ موچک و دیویز¹⁹ (1991)؛ دلاور (1385) نا هم‌سو است [۲۷، ۲۴، ۴]. در مورد یافته‌های ذکر شده می‌توان گفت: ورزش به‌عنوان مجموعه‌ای از رفتارهای نظام دار، مستلزم نشاط، شادابی، صمیمیت²⁰، جمع‌گرایی²¹، جنب و جوش²²، هیجان‌خواهی²³، نوع‌دوستی، تواضع، نظم، نرمش در برابر دیگران، احساس اعتمادبه‌نفس، و خود پنداری مثبت بیشتر و در مقابل اضطراب، افسردگی و دست‌پاچی کمتر در افراد را ایجاد می‌کند. این ملزومات با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی‌به‌تجربه، سازگاری و وظیفه‌شناسی مرتبط هستند. این رابطه را می‌توان این گونه تبیین کرد که فعالیت ورزشی منظم و مستمر باعث بهبود ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، باز بودن به تجربه، سازگاری و وظیفه‌شناسی می‌شود.

در فعالیت‌های ورزشی موقعیت‌هایی به وجود می‌آید که زمینه‌ساز و عامل رشد در ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران می‌شود. یکی از این زمینه‌ها و بسترها حمایت‌های شبکه‌های ارتباطی است. مثلاً عضویت در تیم ورزشی یک باشگاه می‌تواند چرخه زندگی اجتماعی افراد را گسترده‌تر سازد و در پی آن فرد ورزشکار می‌تواند دوستان نزدیکی مثل هم تیمی‌ها، مربی، رقیب و طرف-دارانی داشته باشند که همواره او را در موقعیت‌های سخت و دشوار حمایت می‌کنند تا بهتر بتواند به مشکلات غلبه کند. هم‌چنین، آمادگی بدنی بالا و یادگیری مهارت‌های مختلف ورزشی می‌تواند توان جسمی و فکری ورزشکاران را در حل مسائل استرس‌زا افزایش دهد و به نوعی زمینه‌ی ایجاد سازگاری بالا را در ورزشکاران به‌وجود آورد. از دیدگاهی دیگر، ورزش باعث توان مقابله افراد در شرایط تنیدگی‌زا می‌شود که این به‌نوبه خود باعث مبارزه با شرایط سرسخت رخدادهای استرس‌زا می‌شود. به‌علاوه، هر ورزشکار باید به صورت روزانه یا هفتگی برای حفظ و آمادگی و افزایش مهارت خود ساعاتی را به‌طور منظم به ورزش اختصاصی دهند، به‌نظر می‌رسد چنین شرایطی نوعی خودتنظیمی و خودمدیریتی را در ورزشکاران به‌وجود می‌آورد که باعث افزایش نمرات ورزشکاران در ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی می‌شود.

خواسته‌های آنها پیش نمی‌رود، ستیزه‌جویی می‌کنند. هم‌چنین ویژگی دیگر این افراد خشم و کینه‌توزی است که گرایش فرد به تجربه‌های خشم و حالات وابسته به آن هم‌چون احساس درماندگی و ناکامی را از خود بروز می‌دهند. شرم‌گرایش دیگر در عامل روان‌رنجورخویی است که خجالت و دست‌پاچی ناشی از این حالت‌ها، رکن اساسی این مقیاس است. افرادی که در روان‌رنجورخویی نمرات بالا می‌گیرند، این احساس را دارند که نمی‌توانند با استرس‌های روزمره انطباق مناسبی داشته باشند [23]. در تبیین یافته‌ی بالا می‌توان به کیفیت سطح حرفه‌ای و مبتدی بودن ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی اشاره کرد. به‌دلیل دسترسی ورزشکاران ایرانی به تمامی امکانات که باعث پیشرفت سطح حرفه‌ای یک ورزشکار می‌شود از جمله دسترسی به ورزشگاه‌های مختلف، مربی‌های مختلف، شرکت در مسابقات مختلف از جمله مسابقات استانی، کشوری و لیگ باشگاهی کشور که این امکانات از دوران مدرسه در مدارس برای دانشجویان ورزشکار ایرانی مهیا بوده و هم‌چنین دسترسی اندک ورزشکاران غیر ایرانی به امکانات بالا این فرض به‌وجود می‌آید که کیفیت و عناوین قهرمانی در ورزشکاران ایرانی می‌تواند عامل این اختلاف نمرات بین ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی باشد. عوامل بالا باعث کاهش نمرات روان‌رنجورخویی این ورزشکاران نسبت به دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی شده است. این تبیین با یافته‌های (مارک آلن و همکاران، 2011؛ فلچر و سارکار، 2013) که به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران سطح بالا نمرات روان‌رنجورخویی پایین‌تری نسبت به ورزشکاران سطح پایین‌تر کسب می‌کنند، هم‌خوانی دارد [۱۷، ۱۸].

در ویژگی‌های شخصیتی دیگر بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی ویژگی‌های برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و سازگاری تفاوت معناداری وجود نداشت. هم‌چنین در ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی فقط بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معناداری وجود داشت، اما بین ورزشکاران ایرانی، افغانستانی و سوری تفاوت معناداری در وظیفه‌شناسی وجود نداشت. این یافته‌ها با تحقیقات پیشین که نشان می‌دهند ورزشکاران در ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، سازگاری و وظیفه‌شناسی نمرات بالایی کسب می‌کنند، هم‌سو است (ساکولوف¹⁷، 2007؛ مچیلو، 2003؛ فلچر و

- ¹² Budin, Alijah & Blanch
- ¹³ Causal-Comparison
- ¹⁴ Costa & McCray
- ¹⁵ Bakkler & Whiting
- ¹⁶ Vealy
- ¹⁷ Saklofske
- ¹⁸ Shekarchi & Karimian
- ¹⁹ Mujeck & Deivies
- ²⁰ Warmth
- ²¹ Gregariousness
- ²² Activity
- ²³ Excitement seeking

منابع:

- [1] Schultz D.P., Schultz S.E., Theories of personalities, translated by Seyed Mohamadi Y. Tehran, 2005 (In Persian).
- [2] Magdalna I., Eleanor M., Simonsic E., Paul T. & Costa J.R., Associations Between personality traits, psysical activity level, and muscle strength. Journal of Research in personality, 2012, 46, pp: 264-270.
- [3] Vollrath M.E. & Torgersen S., Personality type and risky health behaviors student. scandinavian journalof psychology, 2008, 49, pp: 287-293.
- [4] Atashrooz B., Pakdaman Sh. & Asgari A., Relationship between 5 big personality and educational successful, Iranian Psychologists J., 2007, 4, pp: 367- 376 (In Persian).
- [5] Demoor M.H. & Stubbel J., Regular exercise, anxiety, depression and personality. preventive medicine, 2006, 42, pp: 273-279.
- [6] Saklofske D.H., Austing E.J., Rorh B.A. & Andrew S.J.W., Personality and exercise participation across the breast cancer experience, J. Psychology, 2007, 10, pp: 380-388.
- [7] Anshel M.H., Coping style following acute stress in competitive sports, 2010, 5, pp: 757-773.
- [8] Lazarus R. & Monat A., Personality (3rd Ed.), Englewood liffs, Nj: prentice-Hall.
- [9] Feist J. & Feist G., Theories of personality, translated by; Seyed Mohamadi Y., Ravan Pub., Tehran, 2004, (In Persian).
- [10] Besharat M.A., Comparison of excitement and sociability among athlete and non-athlete students,

هم‌چنین، پژوهش‌ها نشان داده که ورزشکاران از اعتمادبه‌نفس و عزت نفس بالا نسبت به غیر ورزشکاران برخوردارند و بالا بودن این دو ویژگی روان‌شناختی می‌توانند باعث بهبود ویژگی‌های شخصیتی در افراد ورزشکار باشد [28].

4- نتیجه‌گیری

به‌طور اجمالی، در تبیین نتایج بالا می‌توان گفت روان‌رنجورخویی که برابر با توان و شایستگی منفی تلقی شده، عاملی است که بیشتر زیستی و بنیادی شناخته می‌شود، اما این عامل تحت تاثیر موقعیت و شرایطی هم‌چون مهاجرت نیز تغییر می‌کند (اگرچه این تغییر چندان قابل ملاحظه نیست). بدین ترتیب یکی از دلایل تفاوت روان‌رنجورخویی در ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی می‌تواند زندگی موقت و مهاجرت دانشجویان غیر ایرانی باشد که طبعاً آنها را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. این احتمال وجود دارد که دانشجویان غیر ایرانی نمی‌توانند سازمان‌دهی و تنظیم مناسبی برای رفتارها، کارکردها و اعمال خود داشته باشند و به همین دلیل حساسیت‌ها و عصبیت‌های آنها افزایش می‌یابد و آنها را روان‌رنجورتر نشان می‌دهد. در تبیین تفاوت معنی‌دار ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی می‌توان به نظم و تلاش برای موفقیت و شایستگی در ورزشکاران ایرانی اشاره کرد. دانشجویان و ورزشکاران ایرانی به دلیل پیگیری مربیان ورزشی، خانواده و دوستان از خودمدیریتی بالاتری برای برنامه‌ریزی رسیدن به اهداف در فعالیت‌های روزانه زندگی خود برخوردارند که احتمالاً باعث این تفاوت در بین دانشجویان ورزشکار با دانشجویان ورزشکار یمنی شده است.

پی‌نوشت:

- ¹ Personality
- ² Lazarus & Monnet
- ³ Feist & Feist
- ⁴ Neuroticism
- ⁵ Extraversion
- ⁶ Openness
- ⁷ Agreeableness
- ⁸ Conscientiousness
- ⁹ Fletcher & Sarkar
- ¹⁰ Mark Alen & et al.
- ¹¹ McKelvie

- Pedagogy and Psychology Sci. J., 2008, 10, pp: 62-70 (In Persian).
- [11] Fazel Kalkhoran J., Comparison of Big five personality factors between athlete and non-athlete in both gender, *Motor learning and development J.*, 2011, 80, pp: 81-98 (In Persian).
- [12] Farsati A., Hamidpour H. & Doroodgar Kh., Comparison of personality characteristics between athlete and non-athlete students, *Applied Psychology J.*, 2010, 2, pp: 87-100 (In Persian).
- [13] Connor, M., & Abraham, C., Conscientiousness and theory of planned behavior: toward a more complete model of the antecedents of intentions and behavior: *personality and social psychology Bulletin*, 2001, 27, pp: 1547-1561.
- [14] Naseri T., Pajdaman S. & Asghari A., The role of sport and personality traits in psychological development of student. *Journal of Iranian psychologist of student. Journal of Iranian psychologist*, 2008, 5, pp: 53-62 (In Persian).
- [15] Estiri Z., Comparison of personality traits between Individual and team sports in girl students of Sabzevar university, The 6th national conference of physical education and sports sciences abstracts, Isfahan university, 2004 (In Persian).
- [16] Delavar R., Relationship of personality traits and depression rate between athlete and non-athlete boy students in university of Sistan & Baluchestan, *Journal of educational and psychological sciences*, 2006, 3, pp:33-40 (In Persian).
- [17] Fletcher D. & Sarkar M., Exercise and personality: a review and critique of definitions, concepts and theory. *European psychological*, 2013, 18, pp: 12-23.
- [18] Mark Allen I.G. & Marce J., An investigation of the five- factor model of personality and coping behavior in sport, *Journal o sport sciences*, 2001, 29, pp: 481-488.
- [19] McKelvie J.S., Extraversion and neuroticism in contact athletes no contact athletes and non-athletes, *Journal of sport psychology*, 2003, 5, pp: 27-37.
- [20] Baudin N., Aluja A., Rolland J.P. & Blanch A., The role of personality in satisfaction with life and sport, *Behavioral psychology J.*, 2011, 19, pp: 333-345.
- [21] Vealy R.S., Personality and sport: A comprehensive view, In:TS. Horn, 2001.
- [22] Mujek S. & Deivies S.A., Personality differences between athletes and non-athletes, *Mat*, 1999, 10, pp: 37-39.
- [23] Costa P.T., McCrae R.K., *Revi Sed Neo Personality inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-factor Inventory Professionals, Manual*, Psychology Assessment Resources, Odessa, FL, 1992.
- [24] Garousi Farshi M.T., The application of NEO personality test and its traits and instructures analysis among students, The 2nd conference of clinical psychology in Iran, university of social welfare and rehabilitation sciences., 2002 (In Persian).
- [25] Bakkler F.C. & Whiting L., Sport Psychology concepts and application, *International journal of sport psychology*, 1990, 39, pp: 77-95.
- [26] Mahmoodi N. Investigation of effect relation of Big five personality factors, practice volume and performance sport among footballers and wrestlers, MS. Dissertation, Mohaghegh Ardebili university, 2008 (In Persian).
- [27] Shekarchi D. & Karimian R., Personality as predictor of happiness in male athlete and non-athlete student of Isfahan University, 2010, Vol. 25. Supplement, pp: 835; 843 (In Persian).
- [28] Covassin T. & Pero. S., The relationship between self-confidence. Mood state and anxiety among collegiate tennis players. *Journal of sport Behavior*, 2004, 27, pp: 230-242.

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی ...

